

מערכת ה"היי-לרן" באוניברסיטת בר-אילן, שימושה בקרב הסטודנטים ותרומתה להם / נימרוז מזור

תקציר

צורות שונות של 'למידה מרחוק' קיימות כבר למעלה מ-200 שנה. מטרתה של צורת למידה זאת היא הסרת המגבלות של למידה פרונטאלית הכוללת תלות בקרבה גיאוגרפית, בזמינות של התלמידים והמורה, במגבלות זמן ועוד. הלמידה מרחוק שהתבססה בתחילתה על שירותי דואר, התקדמה והתפתחה במקביל לחידושים טכנולוגיים שונים, ובמיוחד בעשורים האחרונים בעקבות חדירתה של רשת האינטרנט. הדרישה לעמידה בחזית הטכנולוגית, הצורך בהרחבת מעגל הלומדים והרצון לייצר כלי למידה איכותיים יותר, הובילו את האוניברסיטאות להשקיע משאבים רבים בפיתוח מערכות ללמידה מרחוק. כמו בעולם, גם בישראל ניתן למצוא מספר מערכות למידה מתוקשבות, על פי העדפה והתאמה אישית של כל מוסד. שמה של המערכת באוניברסיטת בר אילן הוא High-Learn, היי-לרן, אשר מאז הקמתה כללה אלפי אתרי קורסים עצמאיים ואתרים לליווי קורסים פרונטאליים, ושימשה עשרות אלפי סטודנטים.

מחקר זה ביקש לבדוק מהי תרומת השימוש במערכת הלמידה המתוקשבת, ההיי-לרן, לשיפור רמת הלמידה בקרב הסטודנטים באוניברסיטת בר-אילן. תוך התמקדות בבחינת הקשרים שבין היקף השימוש בכלים השונים המוצעים על ידי המערכת וכמו כן עמדוניהם ותפיסוניהם של הסטודנטים לגביה, ובין מידת שביעות הרצון, השיפור הנתפס ברמת הלמידה ומידת ההשתתפות בקורסים. לשם בחינת קשרים אלו נבנה שאלון המורכב משמונה תתי שאלונים, אשר באים לבדוק את ארבעת המשתנים התלויים שהם; תהליך הלמידה במערכת ההיי-לרן, שביעות הרצון מביצוע מטלות בהיי-לרן, קבלת הערכה מהמרצה על מטלות שבוצעו בהיי-לרן ושיפור ברמת הלמידה של הסטודנט בעקבות השימוש בהיי-לרן וכן את שלושת המשתנים הבלתי תלויים; הקשר של הסטודנט עם המרצה בעקבות השימוש בהיי-לרן, שיתוף פעולה בתהליך הלמידה עם חברים לכיתה בעקבות השימוש בהיי-לרן והשוואה בין שיעור פרונטאלי לשימוש בהיי-לרן.

השאלון חולק בדגימה אקראית לסטודנטים בבר אילן אשר עושים שימוש במערכות אלו במהלך לימודיהם. מתוך כלל השאלונים שחולקו, 195 נמצאו תקפים. אותם שאלונים נותרו וממצאיהם הוצגו באופן מפורט.

מהדיון בממצאי המחקר עולה כי הקשר החיובי בין עמדות הסטודנטים כלפי המערכת ורמת השתתפותם, מצביע על חשיבותם של ניסיון וידע קודמים של הסטודנטים באופן השימוש במערכת. כתוצאה מההכרות היומיומית של הסטודנטים עם כלי האינטרנט השונים, גישתם אל שילוב כלים מתקשבים כתוספת לשיעורים פרונטאליים הינה חיובית ומשפיעה לדעתם לחיוב על שיפור ברמת הלמידה, וזאת למרות שהסטודנטים לא הצביעו באופן מפורש על שיפור בהיבטים מדידים כלשהם. הציפיות הגבוהות והמתגברות של הסטודנטים מן המערכת הביאו במידה מסוימת לאכזבה מן הביצועים והיכולות המוגבלות של ההיי-לרן במתכונתו הנוכחית, וקידמו דרישה מצד סטודנטים רבים לשפר ולשנות את המצב הקיים. מן המחקר עולה כי ישנה ציפייה חד משמעית מצד הסטודנטים למערכת מתקשבת שתלווה את לימודיהם הפרונטאליים. כאשר ככל שהמערכת תכלול כלים מרובים יותר, חומרי לימוד, ערוצי תקשורת ועוד, כך תעלה שביעות הרצון של הסטודנטים. יש להדגיש בהקשר זה כי למרות הקשר שנמצא בין השימוש במערכת (לביצוע מטלות למשל) ובין רמת שביעות הרצון, הסטודנטים הראו בתשובותיהם העדפה לשימוש פאסיבי במערכת (צריכת ידע) על פני שימוש אקטיבי. דבר המחזק את התפיסה על פיה הסטודנטים רואים את המערכת המתקשבת ככלי עזר לשיעורים פרונטאליים ועדיין לא כדרך לימוד עצמאית.

המחקר ממשיך ודן בממצאים ובקשרים השונים שנמצאו בין משתני המחקר, וכמו כן דן בהמלצות לשיפור המערכת וסוקר כיוונים ומגמות התפתחות עתידיות אפשריות. לבסוף מוצגות מגבלות מחקריות ומתודולוגיות, ומוצגות הצעות למחקר עתידי בנושא.

מספר מיון בספרייה:
E378.1734 מזו.מע תשע"ג

מספר מערכת:
002363483